

Novela zákona o pohřebnictví je v České republice na spadnutí

Tomáš Kotrlý

Ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová ustavila na začátku roku 2015 mezirezortní pracovní komisi pro novelu zákona o pohřebnictví a z jejích výsledků jsem získal řadu podnětů, které svědčí o tom, že je opravdu co zlepšovat. Na třetí jednání této komise dne 21. září 2015 pozvala paní ministryně i pana Ladislava Stríže, předsedu SAPaKS, aby seznámil členy se situací v pohřebnictví ve Slovenské republice a pomohl českým kolegům odůvodnit některé jejich nově navržené právní instituty, se kterými má Slovenská republika již dlouholeté zkušenosti, a to zejména v oblasti pohřbívání mrtvě narozených dětí a plodů po potratu.

Mezi další věcně zajímavá témata novely zákona o pohřebnictví patří bezpochyby kontrola a dozor v oblasti pohřebnictví, na které se se zvláštním úhlem pohledu podílí v České republice několik institucí bez vzájemné koordinovanosti a zejména specializovaného odborného zaměření. K tomu by stát prostřednictvím novely zákona měl vytvořit vhodné podmínky. Zajímavé jsou ale i některé praktické otázky, na které se pokusím stručně odpovědět.

Proč se v České republice smí pro pohřbívání používat papírová rakev?

Rakev z tvrdého dřeva je zákonem o pohřebnictví vyžadována pro uložení lidských pozůstatků do hrobky. Podle české technické normy pro rakevy ČSN 49 3160 by rakevy určené pro uložení do hrobu měly být vyrobeny alespoň z měkkého dřeva, nikoli však z obyčejného papíru, lepenky nebo plastu (z něhož

jsou např. vyrobeny transportní vaky). V rozporu se zmíněnou normou není zhotovení rakevy např. z ratanu, ale každý přírodní materiál musí nejprve projít zátěžovou zkouškou. Pokud jde o papírové rakevy, pro pohřbívání žehem se u nás mohou používat pouze kvalitní vícevrstvé papírové rakevy, které laik od dřevěných rakví nerozezná. Pro zpopelňování v krematoriu není samozřejmě vyloučeno použití dřevěných rakví, a to ani dubových nebo z jiného tvrdého dřeva. Důležité však je, aby k výrobě všech druhů rakví a jejich nátěrů nebyly použity barvy, lepidla a tvrdidla obsahující složky škodlivých látek.

Je v České republice možné ekologické pohřbívání?

Řády pohřebišť nebo řády krematorií by měly konkrétněji upravit materiály, z nichž mají být zhotoveny rakevy určené pro pohřbívání v daném místě, a upřesnit nároky na jejich ekologickou nezávadnost. Vypravitele pohřbů či nájemce hrobových

Rakevy určené pro uložení do hrobu by měly být vyrobeny alespoň z měkkého dřeva, nikoli však z obyčejného papíru, lepenky nebo plastu.

Důležité však je, aby k výrobě všech druhů rakví a jejich nátěrů nebyly použity barvy, lepidla a tvrdidla obsahující složky škodlivých látek.

míst ovšem nelze jednoduše přimět k tomu, aby si pořizovali jen ty rakevy, které jsou na konkrétním pohřebišti nebo krematoriu předepsány, to by mohlo vést k řadě komplikací a nedorozumění. Zde mně dovoluji jen krátký historický exkurs: zásadně změnit zvyklosti se nepodařilo ani císaři Josefovi II, který svými dekrety přikazoval namísto v rakvích pohřbívání v režných pytlicích. Po pěti měsících protestů musel své zákazy odvolat.

Na některých hřbitovech začali pozůstalí pohřbívání lidské pozůstatky uložené v igelitových pytlích či přepravních vácích, které znemožňují či prodlužují tlení a hrubě zatěžují životní prostředí. V připravované novelu zákona o pohřebnictví pracovní komise podporuje, aby zákon upravil podmínky přípustnosti a zejména povinnou evidenci pohřbívání do hrobů ve vácích, aby bylo jasné, ve kterém hrobě bude jiná tlečící doba, než je vyhlášena řádem pohřebiště. Správce pohřebiště se v současnosti nedoví o použití vaku, je-li ukryt v rakvi. Právní úprava nyní neřeší manipulaci s lidskými ostatky uloženými ve vaku při exhumaci po uplynutí tlečící doby. Požadavky na stanovení podmínek pro ekologičtější pohřbívání proto z tohoto pohledu považuji za legitimní.

Jak mají vypadat pohřební auta?

Český jazyk má pro pohřební vůz dnes již téměř zapomenutý výraz furgon. Dříve se jednalo zejména o koňský povoz, který můžete dodnes vidět na některých tradičních vesnických pohřebních průvodech. Stále platí, že tvar, barva a vzhled pohřebního dopravního prostředku by měl korespondovat s jeho účelem a celkově vyjadřovat úctu k zesnulému, což souvisí i s obecným požadavkem upraveným v zákoně o pohřebnictví, že s lidskými pozůstatky a ostatky musí být zacházeno důstojně. Takové vozidlo musí být speciálně upraveno a vybaveno. Obecné podmínky pro převoz lidských pozůstatků po pozemních komunikacích stanoví zákon o pohřebnictví. Vybavení používané pro přepravu zesnulých osob by mělo být pravidelně kontrolováno z hlediska jeho funkčnosti a čistoty před dalším použitím.

Smí pohřební auta v České republice převážet najednou i více rakví s lidskými pozůstatky?

Zákon o pohřebnictví neupravuje počet rakví (nebo transportních vaků) s lidskými pozůstatky, které mohou být současně přepravovány v jednom vozidle. Podle ČSN EN 15017 převáží pohřební vůz za běžných okolností pouze jednu rakevu. Vybavení pohřebního vozidla určeného pro přepravu většího počtu

rakví s lidskými pozůstatky by mělo umožňovat bezpečnou a důstojnou přepravu i s přihlédnutím k zajištění nevyhnutelné manipulaci s rakví a minimalizaci fyzického namáhání personálu. V souladu se směrnicí evropského parlamentu a rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007 se i u nás pohřebními automobily rozumějí motorová devítimístná vozidla (kategorie M 1) určená k dopravě většího počtu zemřelých osob, která mají k takovým účelům zvláštní výstroj. V České republice provozovatelé pohřebních služeb běžně používají pohřební automobily s úpravou na čtyři rakevy, hydraulika je posouvá nahoru dolů. Slovenský Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, který uzavírá smlouvy s provozovateli pohřebních služeb na přepravu těl zemřelých na pitvy, v čl. 2, bodu 7 „Zmluve o preprave mŕtvych“ požaduje, aby se každý převoz uskutečnil individuálně.

Poznámka na závěr

Oblast pohřebnictví nespojuje jen s poskytováním služeb. Vnímám i její kulturně historické přesahy. Hodně nám napoví místní hřbitovy o životech v obcích, o jejich významných osobnostech. Znalosti o místě kde žijeme, nám často chybí, což hodně lidí vede ke zjednodušujícímu pohledu na svět i na dění kolem nás.

Foto: Tomáš Kotrlý, Pavel Ondera, Peter Kicoš

V České republice provozovatelé pohřebních služeb běžně používají pohřební automobily s úpravou na čtyři rakevy, hydraulika je posouvá nahoru dolů.